

Τ' ἀδελφία.

Πινάξ Σπ. Βικάτου

οἵτινες καὶ ὀφθονώτεροι εἶνε καὶ ἔχουν ἀνάγκην περὶ φρουρήσεως ἀγρύπνου. Τὰ κειμήλια τῆς Χριστιανικῆς τέχνης ἐν ταῖς ἀπελευθερωθείσαις χώραις εἶνε μεγάλη ἀρχαιολογικῆς ἀξίας, δέονται δὲ ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης. Εἰς τὰς προϊσταμένας τῆς Ἀρχαιολ. ὑπηρεσίας ἀρχάς, τὴν «Ἀρχαιολ. Ἐταιρείαν», τὴν «Χριστιανικὴν Ἀρχ. Ἐταιρείαν» ἐν πόκειται νὰ ἐργασθῶσι δραστήριως, ἵνα σώσωσι ὅ,τι διφυγε τὸν ὀλεθρὸν τῆς κατακτήσεως. Ἀλλὰ μείζον ἐστὶ ἐνδιαφέρον δέον νὰ ἐπιδείξωμεν διὰ τὰ μνημεῖα τὰ ὑπάρχοντα εἰς τὰς ὑπὸ τῶν συμμάχων καταληρωθείσας πόλεις καὶ ἰδίως τῆς Θράκης καὶ Ἀλβανίας. Ἐγράφη ὅτι ἐστειλεν ἐκεῖ ἡ Βουλγαρικὴ Κυβέρνησις τὸν κ. Μάρκωφ διὰ νὰ μελετήσῃ τὰ Βυζαντινὰ μνημεῖα καὶ διὰ νὰ τὰ... βαπτίσῃ ἴσως Βουλγαρικά. Καὶ θὰ ἴδωμεν ὡς Βουλγαρικὰς τὰς παλαιὰς ἐκκλησίας τῶν Σερβῶν, τῆς Καβάλλας καὶ τὸν ναὸν τῆς Ἀγ. Σοφίας τῆς Θεσσαλονίκης, τὸν ὁποῖον ἱταμῶς κατέλαβον καὶ ἐδεσγλωτταν μεταθελόντες εἰς στρατῶνα, κατ' οὐδὲν διαφέροντες τῶν Τούρκων, οἱ ὁποῖοι μετέβαλον τὸν ὀλῶνυμον ἐν Κων]πόλει ναὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας εἰς στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον χολερίωντων. Ἀλλ' οἱ Τούρκοι δὲν εἶνε Χριστιανοί, δὲν εἶνε σύμμαχοι. Εἶνε Τούρκοι καὶ εἶνε ἐκτὸς πάσης κρίσεως. Ὅτε ἡγγέλθη πρὸ τοῦ πολέμου, ὅτι ἐβλάβη ὁ ὅλος τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγ. Σοφίας ἐν τῇ βασιλευσούσῃ, οἱ «Τάμας» τοῦ Λονδίνου ἐρρηξάν κραυγὴν κινδύνου ὑπὲρ τοῦ πανσέπτου μνημείου τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας, ὅτε δὲ ἤρξατο ὁ πόλεμος ἀνεγνώσθη ὅτι ἐκ τῶν πρώτων ὅρων οὐς θὰ ἐπέβαλλον οἱ σύμμαχοι εἰς τὴν Τουρκίαν θὰ

ἦτο ἡ ἀπόδοσις τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν, ἦτοι εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Δὲν εἶνε μόνον οἱ ἄνθρωποι οἵτινες πρέπει νὰ ἀπελευθερωθῶν. Ἐπιβάλλεται ὑπὸ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς τέχνης—ἡ ὁποία εἶνε παγκόσμιος δύναμις—ἡ ἀπελευθέρωσις καὶ τῶν ἱστορικῶν μνημείων, τὰ ὁποῖα εἶνε πολυτιμώτερα τῆς ἐφημέρου ζωῆς τῶν ἀνθρώπων.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν γραπτῶν μνημείων καὶ τῶν κτιρίων, ἔχομεν καὶ τὰ ἐθνολογικὰ μνημεῖα τῆς συγχρόνου πολεμικῆς δράσεως. Εἶνε τὰ λάφυρα, τὰ ἔγγραφα, τὰ ἐνδύματα, ὅλα ὅσα χαρακτηρίζουν ἱστορικῶς, βιολογικῶς, ἐθνολογικῶς τὸν ἐνδοξον πόλεμον τοῦ 1912. Ἡ «Ἱστορικὴ καὶ Ἐθνολογικὴ Ἐταιρεία» δι' εὐγλωττοῦ προκυρήξεως ζητεῖ νὰ τῆς ἀποσταλῶν ἀντικείμενα ἀνυμνηστικά τοῦ ἐνεστώτος πολέμου ἵνα κατατεθῶν εἰς τὸ Μουσεῖον, τὸ ὁποῖον ἤδη περιλαμβάνει τὰ ἀναγόμενα εἰς τὴν Ἐπανάστασιν καὶ τοὺς εὐθὺς μετέπειτα χρόνους ἀντικείμενα. Αὐτὰ σήμερον ἴσως δὲν κίνοῦν ἐντίπῳσιν, ἀλλὰ μετὰ 50, 100 ἐτη θὰ ἔχουν μεγάλην ἀξίαν. Οἱ μεταγενέστεροι θὰ τὰ βλέπουν καὶ θὰ τὰ θαυμάζουν καὶ θὰ τὰ προσκυνοῦν, ὅπως ἡμεῖς σήμερον τὰ ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας κατακείμενα κειμήλια. Θὰ εἶνε ἡ ζωσὰ ἱστορία τοῦ πολέμου, ἐν δίδαγμα διὰ τὸς νέας γενεάς, συγχρόνως ἐν Πάνθειον, εἰς ναὸς ἀϊδίου μνήμης τῶν ὑπὲρ Πατρίδος ἀγωνισμένων καὶ θανόντων.

ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ

